קדיש

רמ״א 132:2 שלחן ערוך אורח חיים

״ ״ לבוש 133

״ ״ שלחן ערוך 132 מגן אברהם ס״ק ג׳ aanteekening achter

״ ״ ״ ״ באר היטב ס״ק ה׳

״ ״ ״ ״ רמ״א [illegible]

[חפץ חיים v.d. משנה ברורה] ״ ״ ״ ״ ביאור הלכה, aan het einde van 132.

t.a. באר היטב en ש״ך, רמ״א 376:4 ״ ״ יורה דעה

פתחי תשובה ס״ק ד׳ en

הלכ׳ תפלה לכל השנה slot van מהרי״ל

מטה משה n= 213-215

דרך החיים van ר׳ יעקב ליסא.

פתחי תשובה ס״ק י״ד 341 ״ ״ ״ ״

2a De קדיש, eventueel na Ps. 23 [half קדיש] met ברכו, na מעריב (na den קדיש in 2°).

I De קדישים.

§1 De קדישים, die door אבלים en jaartijd-hebbenden, worden uitgesproken, zijn:

1° De קדיש na עלינו van מעריב.

2° " " " na שיר המעלות na מעריב, indien מעריב niet tesamen met מנחה wordt uitgesproken. ~~event. met ברכו.~~

3° " " " מזמור שיר חנכת הבית voor ברוך שאמר.

4° " " event. voor 't beginnen van חזרת התפלה des ochtends [half קדיש met ברכו]. (3a, 4)

5° לעולם met ובא לציון en קדיש תתקבל (§§ 33 en slotalinea van § 32)

6° De קדיש na עלינו 's ochtends.

7° " " " שיר היחוד, אשרי: שיר הכבוד.

8° " " " מזמור שיר ליום.

9° " " event. na Ps. 23 [half קדיש] met ברכו.

10° " " " עלינו van מנחה, indien dit afzonderlijk wordt uitgesproken, ~~al.~~ dus op שבת, יו"ט, ערב יו"כ etc.

(§14a)

5-1-52

ג״ע. מאשר קבלת את הקבלה את

F noch iemand als in §11 besproken, noch iemand, die ter wille van een ander dan zijn ouders קדיש wenscht te zeggen (§10),

F למנצח met ובא לציון en קדיש תתקבל wordt dan — afgescheiden van een מוהל — door den חזן voorgedragen (§33 slotalinea), en

het Almemmor uitgesproken; en 2° de קדיש דרבנן (§2); indien daar te veel aan deelnemen om <u>naast</u> den חזן plaats te vinden, staan de deelnemers rondom den חזן.

§6. Degene, die een קדיש uitspreekt, heeft zich daarvoor met een טלית omhuld; behalve voor den gemeenschappelijken קדיש דרבנן (§2).

§7. Indien er geen אבל noch jaartijd-hebbende ter Synagoge is, F dan worden ~~dan~~ de anders door hen uitgesproken קדישים bij voorkeur door iemand gezegd, wiens ouders niet meer leven of van wien één der ouders niet meer leeft. Is zoo iemand er ook niet, dan ~~kunnen~~ worden ze uitgesproken door iemand, wiens beide ouders wel nog leven.¹)

Alleen F „leeren" met קדיש דרבנן vervalt dan (doch niet vervalt de קדיש דרבנן na קטורת op שבת voor מנחה [§7:12°]).

§8 Ten opzichte van het קדיש-zeggen wordt er in het algemeen geen verschil gemaakt tusschen een volwassene — d.i. iemand, die reeds בר מצוה is — en

---

¹) לזכו ולכן מקפידין op bestaat niet meer.

een kind — d.i. iemand, die nog niet בר מצוה is —.

Behalve in de beide volgende punten: 1° Een kind kan reeds als אונן en in zijn שבעה ook op de werkdagen קדיש (§1 n:5) zeggen (§§14,15,22,23); 2° למנצח etc. met קדיש תתקבל en de קדישים met ברכו worden alleen door een volwassene uitgesproken.

II Groepen der קדיש-zeggenden.

§9. Er zijn 5 groepen van קדיש-zeggenden:

1° אוננים, en אבלים op יום טוב-dagen tusschen קבורה en שבעה.

2° אבלים gedurende de שבעה.

3° אבלים na afloop der שבעה.

4° Jaartijd-hebbenden.

5° Vreemdelingen. E

§10 Men spreekt alleen (behoudens §11) ter wille van zijn ouders het קדיש uit. Wenscht iemand ~~voor~~ ter wille van een ander het קדיש te zeggen en er zijn geen אבלים of jaartijd-hebbenden ter Synagoge, dan kan hij dit doen. F Is er of zijn

E Wie in zgn. gemengd huwelijk leeft, ~~heeft~~ mist, zoolang dit duurt, zijn volledig recht op קדיש. Behoudens §10 slot.

F, behalve למנצח enz. (§1 n:5), ingeval er een מוהל ter Synagoge is, die dezen קדיש wenscht uit te spreken (§3a en §33 noot 1)

F Ook als er buiten hem geen קדיש-zeggende is, heeft ter wille van zijn קדיש דרבנן het „leeren" etc. plaats.

F Ook de in de slotalinea van §9 besprokene; echter niet, indien hij de eenige zou zijn, die den קדיש zegt.

[illegible]

F, behalve יתומים enz. (§ [illegible]), [illegible] die dezen קדיש wenscht uit ter Synagoge is, die dezen [illegible] te spreken (§3a en §33 noot 1).
F en §50 slotalinea.

F en volwassen [illegible] (§14a)

gehandeld volgens §§10–12

er wel, dan wordt een ~~decisie~~ decisie van den Opperrabbijn gevraagd — hetzij voor een enkel maal hetzij voor een volledigen tijd van 11 maanden —. F

Aan קדיש דרבנן kan iedereen deel: nemen (§2)! F

§11 Indien iemand in opdracht van de Gemeente (volgens ~~§10~~ artikel 186 van

[illegible]

קדישים; [illegible], ook al is er een jaartijd-hebbende, en event. קדיש-met-[illegible] ingevolge het in §§4 en 8, slot[illegible] ~~medegedeeld~~ gezegde. Zie ook de slotalinea van §33 F. — Ook als er buiten hem geen קדיש-zeggende is, heeft ter wille van zijn קדיש דרבנן het „leeren" etc. plaats.

§12 Elk regelen van de beurten van

7 Als de ... jm tijd-hebbenden blijft
achterwege, zoo het alleen [illegible]
... betreft: de volgorde van het
een gezin ... volgens
Zeggen der קדישים gaat dan volgens
den leeftijd of naar onderlinge schikking.

-na-hum-ny34
∓ Alle חיובים wijken voor hem; ook die van
§ 34.

ter קדיש-zeggen en elk toten ~~erom~~ (voor jaar-tijd-hebbenden) erom gaat volgens het aantal van hen, die aanspraak op het קדיש-zeggen hebben (en niet naar het aantal van hen, ter wille van wie het קדיש wordt uitgesproken).
— De חיובים-beurten van kinderen uit één gezin hebben de opeenvolging volgens den [illegible] ∓

II חיובים en חיובים [illegible]
[illegible] en [illegible].

§13 Wie als חיוב ter Synagoge is, heeft alle קדישים. ~~Zijn~~ — behoudens §17 en §51) — ∓ Zijn er verschillende חיובים, dan gaat het volgens beurten (§§ 12, 29, 30 en 32).

§14 Dit kan zijn: a) een volwassene (§§18,17) ± en יתומים
eventueel ... en zij ... voor de ...; b) een

§14a Een volwassene, die als קונן op Vrijdagavond ter Synagoge is, heeft echter den קדיש van קבלת שבת niet.

± En de in §35 besproken אבל heeft recht op den קדיש na [illegible] מזמור.

de הלוי (§15).

§15 Indien een kind, dat קונן is, ter Synagoge aanwezig is, heeft het — behoudens §8 dat [2e] en §17 — alle קדישים. Het is echter niet noodig, ~~in zulke gevallen~~ kinderen, (die קונן zijn) expresselijk met dit doel ter Synagoge te zenden.

§16 Dubbel קוננים ~~#~~ verschaft geen dubbel recht. Zie voorts §36.

§17 Een jaartijd-hebbende heeft echter recht op één קדיש ✕ ~~deen~~ na-עלינו (op 'ויגו' לחנכה met קדיש תתקבל en event. een חצי קדיש met ברכו) (§ ~~7~~ 38). ±

§18 Jemand, die קונן is gedurende meer dan een dag יום טוב — ook חול המועד —, heeft den 1en dag, dat hij ter Synagoge is, alle קדישים (d.i. gedurende ~~1x de 3 dag~~ 1 dag van 3 sjyntot en met מנחה (!)), behoudens dat een jaartijd-hebbende een קדיש-na-עלינו zegt ((~~[illegible]~~) en event. חצי קדיש met ברכו) (§38); de verdere dagen ~~van~~ voor de הלוי heeft hij de [illegible]

iedere אבל (en iedere jaartijd-hebbende) één קדיש heeft gehad.

§ 19 Ook iemand, wiens שבעה pas na יו"ט begint, heeft ~~ook~~ na de הלויה eerst één dag alle קדישים, op dezelfde wijze als in § 18 is beschreven; de verdere dagen heeft hij ook ‡ de קדישים, die overblijven als in § 18.

§ 20 In het geval van § 19 vervalt het recht op alle קדישים op den שבת in de שבעה (§§ 21 en 22), indien de קבורה heeft plaats gehad voor den Zondag tevoren.

IV אבלים gedurende de שבעה.

§ 21 Wie in zijn שבעה ter Synagoge is, heeft — behalve de § 25 — alle קדישים; alle אבלים-na-hun-שבעה (Behalve die van § 26a) wijken daarvoor; ‡ Zijn er verschillende zoodanigen ‡, dan gaat het קדיש-zeggen volgens beurten (§§ 12, 29, 30 en 32).

‡ ook die van § 34; doch die van § 35 heeft [illegible] dén קדיש × ~~dien~~ na [illegible].

‡ (ook indien er ~~nog~~ ook een [illegible] van § ~~35~~ 34 is)

§ 22 Dit kan zijn: a) een volwassene op חנכה en ~~[illegible]~~ פורים; b) een kind steeds.

§ 23 Een kind gedurende zijn שבעה, dat ter Synagoge is, heeft alle קדישים — behoudens § 8 slot ([2:] en ...)

~~§ 25 — Het is echter niet noodig in zulke~~ gevallen kinderen expresselijk met dit doel ter Synagoge te zenden.

§ 24 Dubbele שבעה verschaft geen dubbel recht. Zie voorts § 36.

§ 25 Een jaartijd-hebbende heeft echter recht op één קדיש-na-עלינו (§ 38). ([illegible] en event. קדיש [illegible] met ברכו)

§ 26. Iemand, wiens שבעה door een יום טוב verkort is, heeft den 1ste dag van de 7 dagen na de קבורה, dat hij ter Synagoge is, alle קדישים op de in § 18 beschreven wijze; de verdere dagen [illegible]

§ 27. Het קדיש-zeggen van een [illegible]

... Een [illegible] heeft aan den dag zelven dat zijn [illegible]

nooit langer dan elf maanden; houdt dus op: een volle maand voor den 1^en^ jaartijd, in geval van een Schrikkeljaar twee volle maanden [illegible]

[illegible]

1° קדיש יתום;
2° De קדיש חצי met ברכו;
3° „ קדיש תתקבל met למנצח en ובא לציון (§ 33);
4° „ „ van קבלת שבת;
5 „ „ na קדוש of ברכי נפשי.

N ÷ 1 omvat al de קדיש-na-עלינו (§ 1, n ÷ 1, 6 en 10), den קדיש na het שיר המעלות (§ 1 n ÷ 2), na מזמור שיר חנוכת [illegible] en na [illegible] (§ 1 n ÷ [illegible]).

N ÷ 2 omvat de 3 overblijvende קדיש (יתום) met [illegible] (§ 1 n ÷ 2a, 8 en 9).

5

§ 32 Het aantal קדיש - beurten is 8. Het zijn:
1° De קדיש na עלינו;
2° „ „ „ תהלים;
3° „ תתקבל „ met למנצח en ובא לציון (§ 33);
4° „ „ na שיר היחוד;
5° „ „ „ מזמור שיר ליום;
6° De חצי „ met ברכו;
7° „ „ van קבלת שבת;
8° „ „ na קדוש of ברכי נפשי.

N ÷ 1 omvat al de קדיש na עלינו (§ 1 n ÷ 1, 6 en 10).

N ÷ 2 omvat [illegible]

N ÷ 4 omvat [illegible]

[illegible]

± of jaartijd-hebbende

Op een dag waarop מנחה voor מנין niet gezegd wordt kan קדיש דרבנן niet door een אבל worden uitgesproken (doch alleen door den חזן). § 29 ~~[illegible]~~ iemand, op wiens tehuis [illegible] מנחה met מנין en מנין komt — hetzij אבל of jaartijd-hebbende — kan, zoo hij liever niet bij מנחה en מנין als חזן fungeert, van dezen קדיש afzien[1]. Een ander — אבל of jaartijd-hebbende — treedt dan in zijn plaats; een אבל ~~eventueel~~ intusschen van § 29 volgens de beurtenlijst. Compensatie is er voor ~~[illegible]~~ hem die van dezen קדיש afziet, niet.

Is er geen אבל of jaartijd-hebbende, dan kan event. de קדיש-zeggende van § 11 קדיש דרבנן-met-מנחה uitspreken. Is er F ~~niemand, die dezen קדיש wenscht uit te spreken,~~ dan geschiedt het door den חזן (§ 7 einde)

F geen אבל, geen jaartijd-hebbende noch [illegible], noch קדיש-zeggende van § 11, noch קדיש-zeggende ter wille van een ander dan zijn ouders (§ 10), of wenscht geen hunner dezen קדיש uit te spreken

§ 34 Op den dag dat een אבל ~~het laatst~~ ~~קדיש~~ na afloop zijner zgn. שלשים zijn baard mag afnemen (יגערו בו חביריו) — dit kan nooit voor den ~~[illegible]~~

(1) Zie (alleen) [illegible] fungeeren bij מנחה en מנין [illegible]

∓ — tenzij hij moet wijken voor een חיוב (§13) of אבל-in-zijn-יארצייט (§21) —!

~~∓ — tenzij hij moet wijken voor een חיוב (§13) of אבל-in-zijn-יארצייט (§21); in welk geval hij alleen recht heeft op den קדיש na אל מלא רחמים (§§17 en 21).~~

∓ — tenzij hij moet wijken voor een חיוב (§13) of אבל-in-zijn-יארצייט (§21); in welk geval hij alleen recht heeft op den קדיש ~~van~~ na מזמור אליום —.

34e dag na de הלוי'[1] —, heeft hij des ochtends alle קדישים, behoudens het recht van een jaartijd-hebbende op den קדיש-na-עלינו, קדיש ~~תתקבל~~ met לחנכרו וגו' en event. קדיש דרבנן met חצי קדיש (§38).∓ Deze קדישים staan volledig buiten de beurtenrol; de beurten gaan dus daarna verder, alsof deze door hem uitgesproken קדישים er niet geweest zijn.

§35 Op den dag, dat een אבל het laatst קדיש zegt, dus den laatsten dag der 11 maanden (§ 27), krijgt hij den ganschen dag, dus van שחרית, מנחה en event. מוסף, alle קדישים. ∓ Alleen den קדיש van קבלת שבת heeft hij op

[1] Dus, als de הלוי' b.v. op een Woensdag is geweest, niet voor den Maandag over 4 weken er na [wel later!].

grond van dit recht" niet; noch als de laat„ste dag op Vrijdag noch als hij op [illegible] is. Aan een jaartijd-hebbende

moet hij echter ~~den~~ een [illegible]-na [illegible], den

[illegible]

der 11 maanden (§ 35) (ter wille van §§ 36-37 elk der beide ouders). Indien de eerste groep van 11 maanden afgeloopen is, blijft hij op zijn plaats in de rij staan en gaat hij in de beurtenrij vóór als de laatsten andere אבלים. Zijn קדיש van dien dag staan dan volledig buiten de beurtenrol, evenals de קדיש van § 34.

VII Jaartijd-hebbenden.

§ 37. De jaartijd-dag is steeds de datum van het overlijden (nooit die van het begraven). — Hij begint ten opzichte der קדישים voor מעריב en eindigt na מנחה. Dus קדישים, die bij מנחה van den vorigen dag behooren (indien den middag tevoren מנחה afzonderlijk wordt uitgesproken, hetzij steeds, als שבת enz., hetzij door bijzondere omstandigheden) en bij מעריב

van den onmiddellijk volgenden avond kunnen niet door den jaartijd-hebbende worden uitgesproken; [illegible] zijn van den vooravond en bij מנחה van den dag zelf ~~behoor~~ (indien מנחה afzonderlijk wordt uitgesproken, als zoo even) behooren, wel.

De קדיש van קבלת שבת wordt nooit (ook niet als er geen אבל is) door een jaartijd-hebbende uitgesproken.

§ 38. Een jaartijd-hebbende heeft tegenover אבלים voor hun שבעה (§ 17), tegenover אבלים in hun שבעה (§ 25)* en ~~en~~ tegenover אבלים na hun שבעה (§§ 31, 26a, 34 en 35) recht op één קדיש-na-עלינו (§ 39), op לכנסה וגו' met [illegible] קדיש en eventueel: op een [illegible] met ברכו.

---

*) ~~Niet op den~~ eventueel ~~[illegible] קדיש met ברכו na [illegible]~~ ~~(§ [illegible])~~

§39. Den קדיש-na-עלינו heeft hij na מעריב. Mocht hij door een of andere oorzaak dien niet gehad hebben, dan heeft hij dien קדיש na שחרית (ongeacht de omstandigheid, dat hij in geval van afwezigheid van andere קדיש-zeggenden, reeds een of meer קדישים heeft uitgesproken). Heeft hij ook dezen niet gezegd, dan heeft hij ([illegible]) dien קדיש na מנחה, of, indien hij 't liever heeft, den קדיש na שיר היחוד of שיר הכבוד.

§40 Betreffende כמנצח וגו' met קדיש תתקבל (ook voor den jaartijd-hebbende) geldt het in §33 ~~besproken~~ gezegde.

§41 Zijn er geen ~~andere~~ ~~קדיש~~ קדישים ter Synagoge, dan verplicht hij behoudens §37 slot-alinea, alle קדישים.

§42 Als er twee of meer jaartijd-hebbenden ter Synagoge zijn, kan er onderlinge schikking plaats hebben („neemt u dien קדיש; dan

„wil ik wel dien anderen of dien van mor„
„genochtend zeggen" enz.). Weigert één
(of meer) een schikking, dan moet er
geloot worden. Behoudens het in § 12 ~~slot~~ over
zoons uit één gezin gezegde.

§ 43 Gebed wordt [illegible] 's avonds voor de
קדיש na עלינו. (waarop שיר היחוד afzonderlijk wordt uitgesproken)

Is het een werkdagavond, dan heeft de
jaartijd-hebbende, die dien קדיש niet verkrijgt,
den קדיש na שיר המעלות, ingeval er geen אבל
is [illegible] dan

vende den קדיש na עלינו. Is het een dag waarop geen תחנון gezegd wordt (§ 32 laatste alinea), dan ~~...~~ zegt één van beiden — hetzij bij loting hetzij bij schikking aangewezen — den קדיש na עלינו en de overblijvende den קדיש na ~~...~~ היחוד שיר.

Is het een avond, waarop er maar één קדיש is (werkdagavond, als ערבית dadelijk na מנחה wordt uitgesproken, Vrijdagavond enz.), dan heeft degene, die dien קדיש niet zegt, vanzelf den ~~קדיש na~~ volgenden ochtend den קדיש-na-עלינו. F Zijn er שבת-ochtend (of יו״ט) twee jaartijd-hebbenden, die den קדיש-na-עלינו nog niet hebben uitgesproken, dan heeft één van beiden den קדיש-na-עלינו — hetzij bij schikking hetzij bij loting aangewezen — en de andere 7 den קדיש na שיר הכבוד (ongeacht de omstandig-

F — Zijn er op een werkdag-ochtend 2 jaartijd-hebbenden (die nog geen קדיש-na-עלינו hebben uitgesproken), dan gaat het als in de vorige alinea beschreven.

7 den קדיש-na-עלינו na מנחה of, indien hij 't liever heeft,

7 §§ 38-44 en

heid, dat hij een van beiden in geval van afwezigheid van andere קדיש-zeggenden reeds een of meer קדישים heeft uitgesproken).

§44 Wanneer iemand אבל is van één zijner ouders en hij heeft jaartijd van den andere(n) dan verschaft hem dit afzonderlijk het gewone recht van den jaartijd het beurt op קדיש (buiten de beurtenrol).

§45 Heeft iemand op denzelfden dag van beide ouders jaartijd, dan verschaft hem dit geen dubbel recht.

§46 Jongens uit het Centraal Israëlietisch Weeshuis hebben op den dag van hun jaartijd één קדיש קדיש-na-עלינו, met het recht van een gemeente-lid (zie §51 alinea 2).

VII Vreemdelingen.

§47 Als vreemde geldt iemand die

buiten het gebied der קהלה Utrecht woont en geen lid der קהלה Utrecht is; ook indien zijn ouders (of één van hen) hier begraven zijn (is) of lid van de קהלה geweest zijn (is) — of een van beiden nog is —; zelfs zoo hij hier een broer of broers heeft.

§ 48. Niet vreemde is, wie lid is van [illegible]

[illegible]

[illegible]

§50. Een vreemde, die אבל is, heeft één maal in de 30 dagen recht op één קדיש. Hij heeft den 1en קדיש na zijn binnentreden in de Synagoge, die door een אבל kan worden uitgesproken. Daarvoor treedt wel een אבל uit de קהלה op zij, maar niet een jaartijd-hebbende.

Zijn er verschillende jaartijd-hebbenden en niet zooveel קדישים, dat er voor hem ook een קדיש overblijft, dan verliest hij zijn recht.

Den 30en dag na zijn קדיש-zeggen heeft hij [redacted]

de 30 dagen in een door hem uitgesproken קדיש; dan worden de nieuwe 30 dagen van dezen dag af gerekend.

§ 51 Een vreemde, die jaartijd heeft, heeft recht op één קדיש-na-עלינו. Daarom wijken אבלים van alle soorten, ook die voor en in hun [illegible], en ook indien

[illegible]

beschikbaar is.

§ 52 Een vreemde in zijn קניין en in zijn העברה heeft dezelfde rechten als de niet-vreemde.